

104. Wł. Mickiewicz do J. I. Kraszewskiego 15 II 1868 Rkp. BJ 6520 k. 122-123.

[Tłumaczenie:]

[k. 122r] Drogi Panie,

Serdecznie dziękuję za Pański list. W obecnym czasie dusza potrzebuje otuchy. Napotykam na kolejną trudność, ale nie przeraża mnie ona, jednak będzie Pan nią zdziwiony przynajmniej w takim stopniu, w jakim dziwi Pana *far niente*¹ naszych rodaków w Prusach. Wiem od Bronisława², że siostry Rzewuskiego³ zapytały pewnego adwokata o szanse powodzenia procesu, który zostałyby przeciwko mnie wszczęty w związku z *Próbkami*⁴. Posłały do mnie pewnego młodego człowieka, by dowiedział się o historię tego rękopisu, który tym bardziej je interesuje, że hrabia [k. 122v] Henryk⁵ podobno przekazał im prawa autorskie do swoich dzieł. Ograniczyłem się do odpowiedzi, że nie mam nic do dodania do tego, co znajduje się w przedmowie. *Auri sacra fames*⁶! Z prawniczego punktu widzenia ów przypadek byłby niesłychanie wyjątkowy, niemal bez precedensu. Zresztą jestem przekonany, że wbrew zapewnieniom prawników, którzy uważają, że każdej sprawy można bronić, te złe zamiary spełzną na niczym. Siostry Rzewuskiego mają do Pana pretensje o Pańskie *Rachunki*⁷. Sądzę, że był Pan sprawiedliwy wobec zmarłego i jest rzeczą pewną, że wielu krytyków osądzi go w sposób o wiele bardziej surowy. I jest rzeczą tak samo pewną, że gdyby nie [k. 123r] Pan i gdyby nie ja, *Próbki* ujrzałyby światło dzienne Bóg jeden wie kiedy.

Wróćmy do głównej niedogodności, bo tamta jest tylko drobnostką. Otóż byłoby dla mnie marną pociechą, gdyby koszty miały być poniesione przez Pana, a nie przeze mnie. Rzeczą smutną jest, że odmówiono mi drobnego wsparcia, a tymczasem doprowadziłoby ono do ważnych rezultatów. Obiekcja biskupia nie ma uzasadnienia, ponieważ *Kantyczki*⁸ posiadają poznańskie *approbatur*⁹, a Pańskie dwa tomiki otrzymałyby je bez trudu. Mam jeszcze nadzieję, że Pański list wywoła dobre odruchy. Wydaje mi się, że dla całej prowincji takie poświęcenie nie byłoby nadmierne. [k. 123v] Wysyłam Panu informacyjnie fakturę za ostatnią skrzynię, która została do Pana wysłana. Znajdzie Pan tam egzemplarz Ruysdaela¹⁰ z dedykacją Bronisława. Pański egzemplarz „Rocznika”¹¹ z nadrukiem Pańskiego nazwiska

---

¹ *Nieróbstwo, próżnowanie, nicnierobienie* (wł.).

² Bronisław Zaleski – zob. list nr 7.

³ Karolina z Rzewuskich 1v. Hieronimowa Sobańska, 2v. Stefanowa Cerkovic, 3v. Julesowa Lacroix (1795-1885) i Ewelina z Rzewuskich 1v. Wacławowa Hańska, 2v. Honoriuszowa Balzac (1801-1882).

⁴ Henryk Rzewuski, *Próbki historyczne* – zob. list nr 75.

⁵ Henryk Rzewuski – zob. list nr 83.

⁶ *Przekłeta żądza złota* (łac.).

⁷ Bolesławita, *Henryk hrabia Rzewuski*, [w:] *Z roku 1866 Rachunki*, Poznań 1867.

⁸ *Kantyczki, podług wydania 1785* – zob. list nr 81.

⁹ *Dosł. pozwala się* (łac.); Abp Mieczysław Ledóchowski – zob. list nr 66.

¹⁰ *Chefs-d'oeuvre de Jacob Ruysdael...* – zob. list nr 81.

¹¹ „Rocznik Towarzystwa Historyczno-Literackiego” – zob. list nr 15.

omyłkowo został wysłany do Jaworskiego do Krakowa¹²; poprosiłem go o przesłanie go Panu pod opaską¹³ do Drezna. Za chwilę napiszę do Heinsiusa¹⁴, by poinformować go, że w żadnym razie nie odnawiam umowy o wyłączności na Niemcy, natomiast proszę go o wypłacenie należności i o podanie liczby książek, których może potrzebować. Jemu odpowiada, aby zachować depozyt. Bronisław powiedział mi, że w Dreźnie jest księgarnia artystyczna, która być może zainteresowałaby się Ruysdaelem. Nowa edycja mojego ojca¹⁵ ukazuje się we środę, drugi tom Gillera¹⁶ będzie opublikowany za dwa tygodnie.

Wyrazy przywiązania i szacunku,

Władysław Mickiewicz

15 lutego 1868

---

¹² Władysław Jaworski (1836?-1875) – księgarz krakowski, kawaler orderu św. Sylwestra, zmarł w wieku 37 lat.

¹³ Przesyłka „pod opaską” – zob. list nr 27.

¹⁴ Heinsius – zob. list nr 79.

¹⁵ Adam Mickiewicz, *Pierwsze wieki historii polskiej* – zob. list nr 75.

¹⁶ Agaton Giller, *Historia powstania narodu polskiego w 1861-1864 r.*, t. 2 – zob. list nr 100.